

Handleiding Les 1

Vooraf

Deze schrijfles is dit jaar de eerste waarin leerlingen oefenen in het genre *instrueren*. Het is een *ervaarles*, waarin ze vooral ervaren wat iets een goede instructietekst maakt. Na deze *ervaarles Instrueren* volgen later nog een *instructieles Instrueren* en twee *oefenlessen Instrueren*. In de hierop volgende *instructieles Instrueren* zullen leerlingen de KLUNS-strategie leren (Noem de **KLUs**, Wat heb je **Nodig**, beschrijf de **Stappen**)

Nieuwsbegriponderwerp

Deze les sluit aan bij het Nieuwsbegriponderwerp Nationaal Schoolontbijt. Bij de combinatie ontbijt en instructietekst liggen recepten voor de hand, maar om praktische redenen kiezen we voor een andere instructietaak: hoe vouw je een servet?

Schrijftaak

De ervarles bestaat uit twee lessen.

1. In les 1 schrijven leerlingen een instructietekst voor een te vouwen servet. Ze doen dit op basis van een aantal foto's. Daarna voert u twee van de instructieteksten uit waarbij u voordoet hoe u als lezer op het verkeerde been gezet kunt worden. Dit is een belangrijke fase in de les: daardoor ervaren alle leerlingen hoe een instructietekst bij de lezer werkt en wat er aan een instructietekst goed of juist minder sterk is.
2. In les 2 proberen de schrijfmaatjes de instructietekst van een ander duo uit. Ook dit is een belangrijke fase omdat de leerlingen tijdens het uitvoeren van de instructie hardop denken, wat heel informatief is voor de schrijver van de tekst. Vervolgens herschrijven ze hun tekst. U bespreekt tot slot wat de leerlingen geleerd hebben, rondt de les af en laat de leerlingen hun tekst opbergen in hun map.

Vorbereiding

- Lees vooraf beide lessen door.
- Houd tijdens de les in de gaten hoe de teksten geschreven worden. Kies er twee (een per vouwopdracht) uit om die aan het eind van de les uit te voeren voor de groep.
- De vouwopdrachten, mét uitleg erbij, vindt u onderaan deze handleiding.

Materiaal

- Voor de leerlingen: opdrachtblad 1 en uitdeelvel B, onderaan deze handleiding (let op dat een schrijfduo maar één vouwersie krijgt: de waaier óf de piramide).
- Papieren servetten (meer dan er kinderen zijn), een of meer stoffen servetten.
- Glazen of bekertjes (om de waaier-servetten in te kunnen zetten).
- Losse schrijfblaadjes (voor in de schrijfmap) of schrijfschrift.

OPDRACHT 1

Waarom ga je schrijven: om iets leuks te leren voor thuis

Bekijk met de leerlingen de Nieuwsbegripfilm van het Jeugdjournaal en laat hen de vraag beantwoorden (Wat kun je doen om het extra gezellig te maken?). Bespreek dit met elkaar. Vertel dat mensen ook vaak de tafel dekken om het gezelliger te maken; daar hoort bijvoorbeeld een mooi gevouwen servet bij. Vandaag gaan ze leren hoe je een

servet mooi kunt vouwen, en ze schrijven zelf op in een tekst hoe dat moet. Als ze dat goed opschrijven, kunnen ze de instructie mee naar huis nemen om het door iemand anders thuis uit te laten proberen.

OPDRACHT 2 Wat voor tekst schrijf je en voor wie: een instructietekst voor het vouwen van een servet

Leg de leerlingen de stappen van de les uit:

- Ze werken met zijn tweeën: schrijfmaatjes.
- Ze krijgen een 'stripje' van 5 of 6 foto's die laten zien hoe je een servet vouwt. Er zijn twee stripjes: beide helften van de groep krijgen een ander stripje.
- Ze schrijven samen een instructietekst voor het vouwen van hun servet.
- Op het eind van de les zult u met sommige van de geschreven teksten zelf proberen een servet te vouwen.

OPDRACHT 3 Schrijven: de instructietekst

1. Deel de uitdeelbladen uit: de schrijfmaatjes in de ene helft van de groep de waaier, in de andere helft de piramide. Geef ook alle duo's een papieren servet.
2. De leerlingen proberen eerst zelf het servet te vouwen aan de hand van de foto's. Dit om te controleren of zij zelf begrijpen hoe het servet gevouwen moet worden. Als er iets niet duidelijk is kunt u het nog uitleggen.
3. De schrijfmaatjes schrijven hun instructietekst op een apart blad. Geef geen instructie, zeg alleen dat u straks uit hun tekst moet begrijpen hoe u een servet moet vouwen. Schrijfmaatjes die erg veel moeite hebben iets op papier te krijgen mag u wel helpen. U vraagt ze bijvoorbeeld om het eerst aan u te vertellen en daarna pas op te schrijven.
4. Zoek als u tijdens het schrijven langs loopt van elk servet een tekst die u bij opdracht 4 gebruikt om te proberen de servetten te vouwen.

**Dit is een
ervaarles: geef
géén instructie
over de aanpak
van het schrijven.**

OPDRACHT 4 Uitproberen: servetten vouwen en bespreken

1. Probeer met een van de instructieteksten, bijvoorbeeld de waaier, een servet te vouwen. Probeer zo goed mogelijk te vouwen met de hulp van de tekst, laat merken dat het niet lukt, lees de tekst opnieuw en probeer, zeg dan: het lukt me niet.

Voorbeelden van hardop denken

Over wat u **Nodig** hebt: 'Wat heb ik nodig? Staat dat ergens? Kan ik het met een vel papier doen? Of moet het per se een servet zijn? Een stoffen of een papieren servet? Klein of groot?'

Over de **Stappen** die nodig zijn: 'Eerst doe ik dit, daarna dat. Maar hoe kan ik dit doen als... mist er misschien een stap?'

Over het **woordgebruik**: "'Vouw dubbel" staat hier. Hm, moet dat zo? Horizontaal? of verticaal? Of misschien schuin? Ik weet het niet...'

2. Vraag dan de leerlingen om hulp: hoe moet ik dit servet vouwen? Wat moet ik nog meer weten dan er in deze instructie staat? Laat de leerlingen u helpen totdat het vouwen gelukt is. In feite instrueren de leerlingen u dan mondeling. Ze oefenen ongemerkt de instructietekst, mondeling.
3. Doe hetzelfde met de andere vouwmanier, de piramide.

Terugkijken

Besprek wat de leerlingen vandaag gedaan hebben: ze hebben geprobeerd een goede instructietekst te schrijven. Dat is niet altijd even makkelijk. Als je niet alles heel precies opschrijft kan het fout gaan. In de volgende les gaan ze verder met hun instructieteksten.

Afronding

Rond de les af met het maken van afspraken over het eventueel printen en bewaren van de teksten. Laat de leerlingen in hun schrijfmap de geschreven tekst en het uitdeelblad bewaren.

Vertel de leerlingen dat ze in de volgende les meer leren over instructieteksten schrijven. Bewaar de servetten en glazen/bekers voor les 2.

Handleiding Les 2

Materiaal

- Voor iedere leerling schrijfopdracht 2.
- Losse schrijfblaadjes (voor in de schrijfmap) of schrijfschrift.
- Servetten
- Glazen/bekers

Vooraf

In opdracht 5 voeren de schrijfmaatjes een instructietekst van een ander duo uit. Belangrijk daarbij is dat ze hardop denken. Zo kan de schrijver precies zien hoe de lezer zijn tekst begrijpt.

OPDRACHT 5 Test je tekst

1. Leg de leerlingen uit dat ze nu elkaars instructieteksten gaan testen. Ze maken groepjes van vier (twee duo's). Ze lezen elkaars teksten en proberen het servet te vouwen. 'Praat daarbij hardop! Zeg steeds wat je leest, wat je denkt en wat je aan het doen bent.'
2. Schrijfduo 1 krijgt de tekst van schrijfduo 2 en probeert hardop denkend het servet te vouwen. Schrijfduo 2 kijkt goed toe. Daarna doen ze het omgekeerd. Doordat de lezers zeggen wat ze denken en doen en de schrijvers goed toekijken, zien ze beiden wat ze aan hun instructietekst kunnen verbeteren.

OPDRACHT 6 **Herschrijven: je definitieve instructietekst maken**

1. Laat de leerlingen opschrijven wat ze willen veranderen aan hun instructietekst, zodat die goed genoeg is om mee naar huis te nemen en om je schrijfmaatje er ook een mee te geven: dan hebben ze voor allebei de servetten een instructietekst!
2. Geef daarna een aantal leerlingen de beurt om dat kort te vertellen.
3. Laat de leerlingen hun tekst herschrijven. Beide schrijfmaatjes mogen nu hun eigen versie maken. Vertel dat ze die zo mooi mogelijk kunnen maken zodat ze een mooie tekst mee naar huis kunnen nemen. Als ze willen kunnen ze de foto's van het uitdeelblad ook bij hun tekst plakken.

OPDRACHT 7 **Terugkijken: het schrijven bespreken**

Laat twee of drie leerlingen vertellen: wat vinden ze het belangrijkste dat ze geleerd hebben vandaag? Laat daarna de leerlingen de vragen op het opdrachtblad beantwoorden.

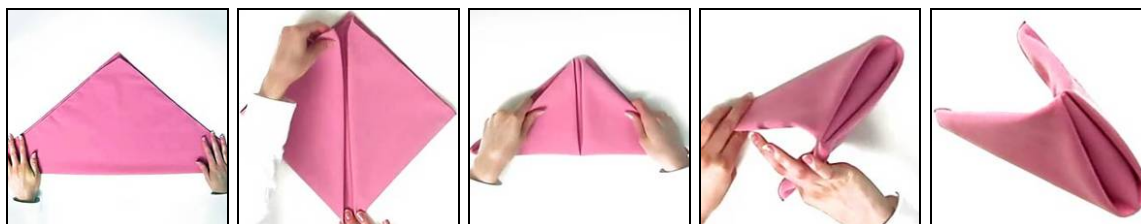
Afronding

Laat de leerlingen de opdrachten en (een kopie van) hun werk opbergen in hun map. Geef de leerlingen een compliment voor hun inzet.

Verschillen in de lessen tussen niveau A en B

	B	A
Strips	5/6 foto's	4 foto's
Schrijven	samen schrijven	een prater en een schrijver
uitproberen	samen met ander schrijfduo	samen met schrijfmaatje

De piramide met uitleg

1

2

3

4

5

1. Vouw het servet diagonaal dubbel.
2. Vouw de hoeken van de driehoek (links en rechts) naar boven. Je krijgt dan een vierkant met een gleuf in het midden.
3. Vouw het vierkant dubbel (niet langs de gleufdiagonaal maar langs de andere diagonaal) zodat je weer een driehoek krijgt. De gleuf zit dat precies in het midden van de driehoek.
4. Vouw de driehoek dubbel langs de gleuf. Zo kan hij blijven staan.

De waaier met uitleg

1

2

3

4

5

6

1. Vouw het servet verticaal dubbel.
2. Plooi het servet van beneden naar boven (in 6 of 8 plooien).
3. Vouw één van de uiteinden om zodat je het in een glas kunt zetten.
4. Zet de waaier (met het omgevouwen uiteinde naar beneden) in het glas.
5. Zorg dat de plooien van de waaier mooi zitten.
6. Zet het glas neer met de mooie kant van de waaier naar voren.

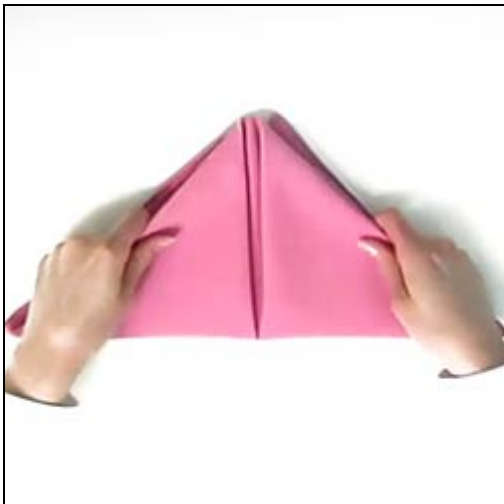
De piramide

1

2

3

4

5

De waaier

1

2

3

4

5

6